

Věc T-383/00

Beamglow Ltd

v.

Evropský parlament a další

„Mimosmluvní odpovědnost Společenství – Neslučitelnost režimu dovozu banánů do Společenství s pravidly Světové obchodní organizace (WTO) – Zavedení odvetných opatření Spojenými státy americkými ve formě celní přírážky vybírané z dovozů ze Společenství na základě povolení WTO – Rozhodnutí orgánu pro řešení sporů WTO – Právní účinky – Odpovědnost Společenství v případě neexistence protiprávního jednání jeho orgánů – Příčinná souvislost – Neobvyklá a zvláštní škoda“

Rozsudek Soudu (velkého senátu) ze dne 14. prosince 2005 II - 5465

Shrnutí rozsudku

1. *Žaloba na náhradu škody – Předmět – Náhrada škody vzniklé v důsledku celní přírážky uvalené na dovozy ze Společenství na základě povolení Světové obchodní organizace – Neslučitelnost režimu dovozu banánů do Společenství s pravidly WTO – Žaloba podaná proti Evropskému parlamentu – Nepřípustnost*
[Smlouva o ES, čl. 43 odst. 2 třetí pododstavec (nyní po změně čl. 37 odst. 2 třetí pododstavec ES); nařízení Rady č. 1637/98; nařízení Komise č. 2362/98]

2. *Mimosmluvní odpovědnost – Podmínky – Dostatečně závažné porušení právní normy přiznávající práva jednotlivcům – Orgán nedisponující žádným prostorem pro uvážení – Dostatečnost pouhého porušení práva Společenství*
(Čl. 288 druhý pododstavec ES)
3. *Žaloba na náhradu škody – Světová obchodní organizace – Nemožnost dovolat se dohod WTO ke zpochybnění legality aktu Společenství – Výjimky – Akt Společenství, který směřuje k zajištění jejich výkonu nebo který na ně výslovně a konkrétně odkazuje – Režim dovozu banánů do Společenství – Neslučitelnost s pravidly WTO určená orgánem pro řešení sporů WTO – Soudní přezkum legality tohoto režimu s ohledem na pravidla WTO – Vyloučení*
(Čl. 288 druhý pododstavec ES; nařízení Rady č. 404/93 a č. 1637/98; nařízení Komise č. 2362/98)
4. *Mimosmluvní odpovědnost – Podmínky – Neexistence protiprávního jednání orgánů Společenství – Skutečná škoda, příčinná souvislost a neobvyklá a zvláštní škoda – Kumulativní charakter*
(Čl. 288 druhý pododstavec ES)
5. *Mimosmluvní odpovědnost – Podmínky – Ponechání v platnosti režimu dovozu banánů do Společenství neslučitelného s dohodami WTO – Škoda vzniklá v důsledku zavedení odvetného opatření americkou administrativou – Příčinná souvislost*
(Čl. 288 druhý pododstavec ES)
6. *Mimosmluvní odpovědnost – Podmínky – Neexistence protiprávního jednání orgánů Společenství – Škoda vzniklá v důsledku neslučitelnosti režimu dovozu banánů do Společenství s dohodami WTO – Neobvyklá škoda – Neexistence – Odpovědnost Společenství – Vyloučení*
(Čl. 288 druhý pododstavec ES)

1. Žaloba na náhradu škody, údajně vyplývající z celní přírážky, jejíž uložení na dovozy hospodářského subjektu bylo Spojeným státem povoleno orgánem

pro řešení sporů (DSB) Světové obchodní organizace (WTO) na základě neslučitelnosti režimu dovozu banánů do Společenství s dohodami WTO, je

v rozsahu, v jakém směřuje proti Evropskému parlamentu, nepřipustná.

s dohodami WTO, tak i na předpokládanou neexistenci uvedení režimu Společenství o dovozu banánů do souladu s těmito dohodami, je třeba nahlížet tak, že spadají do výlučné pravomoci Rady a Komise.

Osoba požadující náhradu škody je totiž oprávněna směřovat svou žalobu proti Společenství zastoupenému Komisí a Radou, jelikož v souladu s ustanovením čl. 43 odst. 2 třetího pododstavce ES (nyní po změně článek 37 ES) předložil prvně jmenovaný orgán návrh a druhý orgán přijal zemědělský předpis Společenství, jehož protiprávnost má zakládat tvrzenou škodu. Toto ustanovení neuděluje v této oblasti Parlamentu žádnou rozhodovací pravomoc a umožňuje mu zasáhnout pouze jako poradní orgán v průběhu postupu, jímž výhradně Rada přijímá nařízení, směrnice a rozhodnutí týkající se společné zemědělské politiky.

(viz body 69–70, 73–75)

2. Vznik mimosmluvní odpovědnosti Společenství ve smyslu čl. 288 druhého pododstavce ES za protiprávní jednání jeho orgánů je vázán na splnění souboru podmínek, a to protiprávnosti jednání vytýkaného orgánům, existence skutečné škody a existence příčinné souvislosti mezi tvrzeným jednáním a uplatňovanou škodou. Jakmile jedna z těchto podmínek není splněna, je třeba žalobu zamítnout v plném rozsahu, aniž by bylo nezbytné přezkoumávat ostatní podmínky.

Nejeví se proto, že Parlament mohl přispět ke vzniku mimosmluvní odpovědnosti, kterou Společenství může nést z důvodu takto zjištěné neslučitelnosti, protože jak na přijetí nařízení č. 1637/98, kterým se mění nařízení č. 404/93 o společné organizaci trhu s banány a nařízení č. 2362/98, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení č. 404/93, které DSB považuje za neslučitelné

Co se týče první podmínky, protiprávní jednání vytýkané orgánu Společenství musí spočívat v dostatečně závažném porušení právní normy příznávající práva jednotlivcům. Rozhodujícím kritériem pro to, aby bylo možno považovat tento požadavek za splněný, je zjevné

a závažné nedodržení dotčeným orgánem Společenství mezi týkajícími se jeho posuzovací pravomoci. Pokud tento orgán má pouze značně omezený, či dokonce neexistující, prostor pro uvážení, může pouhé prosté porušení práva Společenství postačovat k prokázání existence dostatečně závažného porušení.

zamýšlelo splnit konkrétní povinnost převzatou v rámci WTO nebo když akt Společenství výslovně odkazuje na konkrétní ustanovení dohod WTO.

(viz body 95–99)

3. Dohody Světové obchodní organizace (WTO) v zásadě nepatří, s ohledem na jejich povahu a strukturu, mezi normy, ve vztahu k nimž soudy Společenství přezkoumávají legalitu jednání orgánů Společenství.

Přítom ani v případě existence rozhodnutí orgánu pro řešení sporů WTO o neslučitelnosti opatření s pravidly WTO o režimu dovozu banánů do Společenství, který byl zaveden nařízením č. 404/93 o společné organizaci trhu s banány, ve znění nařízení č. 1637/98 a č. 2362/98, se žádná z těchto dvou výjimek nepoužije tak, aby soud Společenství mohl přezkoumat legalitu dotčených předpisů Společenství s ohledem na pravidla WTO.

Z toho vyplývá, že případné porušení pravidel WTO těmito orgány nemůže v zásadě založit mimosmluvní odpovědnost Společenství.

Soud Společenství by měl povinnost provést přezkum legality jednání orgánů Společenství s ohledem na pravidla WTO pouze v případě, že Společenství

V tomto ohledu nemá vliv uplynutí lhůty poskytnuté WTO Společenství pro uvedení opatření prohlášeného za neslučitelné do souladu s pravidly WTO a povolení udělené WTO poškozenému

členovi, aby vůči Společenství přijal vyrovnání a suspenzi obchodních koncesí.

(viz body 127, 130–132, 142)

4. V případě škody způsobené jednáním orgánů Společenství, jehož protiprávní povaha není prokázána, může dojít ke vzniku mimosmluvní odpovědnosti Společenství, pokud jsou kumulativně splněny podmínky týkající se skutečnosti škody, příčinné souvislosti mezi ní a jednáním orgánů Společenství, jakož i neobvyklé a zvláštní povahy dotčené škody.

(viz bod 174)

5. Zásad společných právním řádům členských států, na které odkazuje čl. 288 druhý pododstavec ES, se nelze dovolávat na podporu existence povinnosti Společenství nahradit veškeré škodlivé následky, a to i vzdálené, jednání jeho orgánů. Podmínka týkající se příčinné souvislosti vyžadovaná tímto ustanovením totiž předpokládá existenci dostatečně přímé příčinné souvislosti mezi jednáním orgánů Společenství a škodou.

V tomto ohledu taková přímá souvislost existuje jednak mezi tím, že Rada a Komise ponechají v platnosti režim dovozu banánů neslučitelný s dohodami WTO, a jednak škodou, kterou hospodářský subjekt utrpěl v důsledku zavedení celní příirážky na jeho výrobky americkými úřady. Jednostranné rozhodnutí Spojených států amerických o zavedení této příirážky nepřerušuje zmíněnou příčinnou souvislost. Jednání dotčených orgánů totiž nezbytně vedlo americkou administrativu k přijetí odvetného opatření v souladu s postupy řešení sporů WTO uznanými Společenstvím, takže na toto jednání je třeba nahlížet jako na rozhodující příčinu utrpěné škody.

(viz body 192–193, 198–200, 204)

6. Pokud jde o škodu, kterou mohou utrpět hospodářské subjekty z důvodu činnosti orgánů Společenství, újma je jednak neobvyklá, pokud přesahuje meze hospodářského rizika vlastního činností v dotčeném odvětví, a jednak zvláštní, pokud zasahuje konkrétní kategorii hospodářských subjektů nepřiměřeným způsobem v porovnání s ostatními subjekty.

Není však prokázáno, že by hospodářský subjekt, jehož činnost spočívá v uvádění složených krabic z lepenky na americký trh, utrpěl z důvodu neslučitelnosti režimu dovozu banánů do Společenství s dohodami Světové obchodní organizace (WTO), která vedla americkou administrativu ke zrušení celních koncesí vůči Společenství, újmu přesahující meze rizika vlastního své vývozní činnosti. Možnost suspenze celních koncesí, což je opatření upravené dohodami WTO, je totiž jedním z nebezpečí vlastních stávajícímu systému mezinárodního obchodu. Toto nebezpečí proto musí nutně nést každý subjekt, který se

rozhodne uvádět své výrobky na trh jednoho z členů WTO.

Ze skutečnosti, že škodu utrpěnou zmíněným hospodářským subjektem nelze považovat za škodu neobvyklou, vyplývá, že jeho žalobu na náhradu škody založenou na režimu mimo-smluvní odpovědnosti Společenství v případě neexistence protiprávního jednání jeho orgánů je třeba zamítnout.

(viz body 208–209, 211, 215, 217)